

OPTIMUM studie

Het voldoen aan aanbevelingen voor leefstijl en lichaamsgegewicht kan bij postmenopauzale borstkankerpatiënten leiden tot verbeterde gezondheidsgerelateerde uitkomsten, zoals betere kwaliteit van leven en een hogere kans op overleving. Echter, de meerderheid van deze patiënten voldoet niet aan deze aanbevelingen. Er is een gebrek aan inzicht bij artsen en onderzoekers in wanneer en hoe het voldoen aan deze aanbevelingen bevorderd zou kunnen worden.

Het doel van de OPTIMUM-studie is: meer inzicht krijgen in *wanneer* en *hoe* een gezonde leefstijl het beste bevorderd kan worden in postmenopauzale borstkankerpatiënten. De OPTIMUM-studie is opgezet als een longitudinale observationele mixed-methods-studie, waarbij zowel kwantitatieve data (m.b.v. vragenlijsten, accelerometers, en een voedingsdagboekje) als kwalitatieve data (m.b.v. focusgroepen, semi-structureerde individuele interviews en een Delphi-studie) worden verzameld op drie tijdstippen na de diagnose: 4-6 maanden na de diagnose (met een retrospectieve meting voor diagnose), 1 jaar na diagnose en 1,5 jaar na diagnose (zie figuur 1). De dataverzameling voor de OPTIMUM-studie loopt sinds februari 2019 in 16 Nederlandse ziekenhuizen. In mei 2022 zijn de laatste deelnemers geïncludeerd. De follow-up loopt nog tot maart 2023.

Deelnemers

In totaal hebben 698 deelnemers via een getekend toestemmingsformulier toegezegd deel te willen nemen aan de OPTIMUM-studie. Van de 698 deelnemers zijn inmiddels 663 vragenlijsten op het eerste meetmoment (4-6 maanden na diagnose) ingevuld. De huidige deelnemers bevinden zich of op het tweede meetmoment (1 jaar na diagnose), waarvan er nu 523 vragenlijsten ingevuld zijn, of op of na het derde meetmoment (1,5 jaar na diagnose), waarvan er nu 364 vragenlijsten ingevuld zijn. Tijdens de studie zijn 175 deelnemers gestopt.

Afhankelijk vanuit welk ziekenhuis deelnemers kwamen, zijn zij benaderd voor extra metingen zoals bloedafname, het dragen van de beweeg- en slaapmeter, of het invullen van een online voedingsdagboek.

Resultaten

Dit jaar is het eerste wetenschappelijke artikel met resultaten van de OPTIMUM-studie gepubliceerd in BMC Women's

Health (van Capellen, 2021). Voor dit artikel is er gekeken of de zelf-uitgevoerde Five Times Sit-to-Stand test een betrouwbare test is om na te gaan of iemand fysiek kwetsbaar is. Fysieke kwetsbaarheid in (ex-)kankerpatiënten kan zorgen voor langzamer herstel na intensieve behandelingen of een operatie. Vroege opsporing van fysieke kwetsbaarheid maakt het mogelijk om voorafgaand aan een intensieve behandeling eerst fysieke training aan te bieden. Dit kan mogelijk het herstel na de intensieve behandeling of operatie bespoedigen. Een fysieke test die vaak wordt afgenomen om fysieke kwetsbaarheid te onderzoeken is de Five Times Sit-to-Stand test. Voor deze test wordt aan deelnemers gevraagd om te meten hoeveel tijd het kost om zelfstandig 5 keer te gaan staan en zitten vanaf een stoel. Gebruikelijk wordt deze test afgenomen onder begeleiding van een fysiotherapeut. Uit dit onderzoek onder 151 patiënten is gebleken dat de zelf-uitgevoerde Five Times Sit-to-Stand test voldoende overeenkomt met de gebruikelijke test begeleid door een fysiotherapeut. Daarmee heeft de zelf-uitgevoerde Five Times Sit-to-Stand test potentie om gebruikt te worden als screeningstool voor fysieke kwetsbaarheid door patiënten in de thuissituatie. De zelf-uitgevoerde Five-Times Sit-to-Stand test neemt weinig tijd in beslag (minder dan 1 minuut), is gemakkelijk uit te voeren door patiënten en er is geen begeleiding nodig door een zorgprofessional.

Er zullen nog veel andere wetenschappelijke artikelen verschijnen over data van de OPTIMUM studie, onder andere over de Delphi-studie naar beperkende en bevorderende factoren van leefstijlzorg voor postmenopauzale borstkankerpatiënten en de resultaten van de interviews en focusgroepen. De kennis die we opdoen tijdens de OPTIMUM studie zal worden gebruikt om landelijke richtlijnen samen te stellen. Deze richtlijnen kunnen worden gebruikt in de klinische praktijk om een gezonde leefstijl te bevorderen bij postmenopauzale borstkankerpatiënten.

Auteur:

*Meeke Hoedjes, PhD, Assistant Professor Tilburg University, Department of Medical and Clinical Psychology Center of Research on Psychological and Somatic disorders. (CoRPS)
E-mail: m.hoedjes@uvt.nl*

Referentie

van Cappellen-van Maldegem, S.J.M., Mols, F., Horevoorts, N. et al. Towards Optimal Timing and Method for promoting sUstained adherence to lifestyle and body weight recommendations in postMenopausal breast cancer survivors (the OPTIMUM-study): protocol for a longitudinal mixed-method study. BMC Women's Health 21, 268 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12905-021-01406-1>

